

Bijlage 1 Toelichting vergunning aanvraag Mountainbikeroute Vledder e.o.

Inhoudsopgave

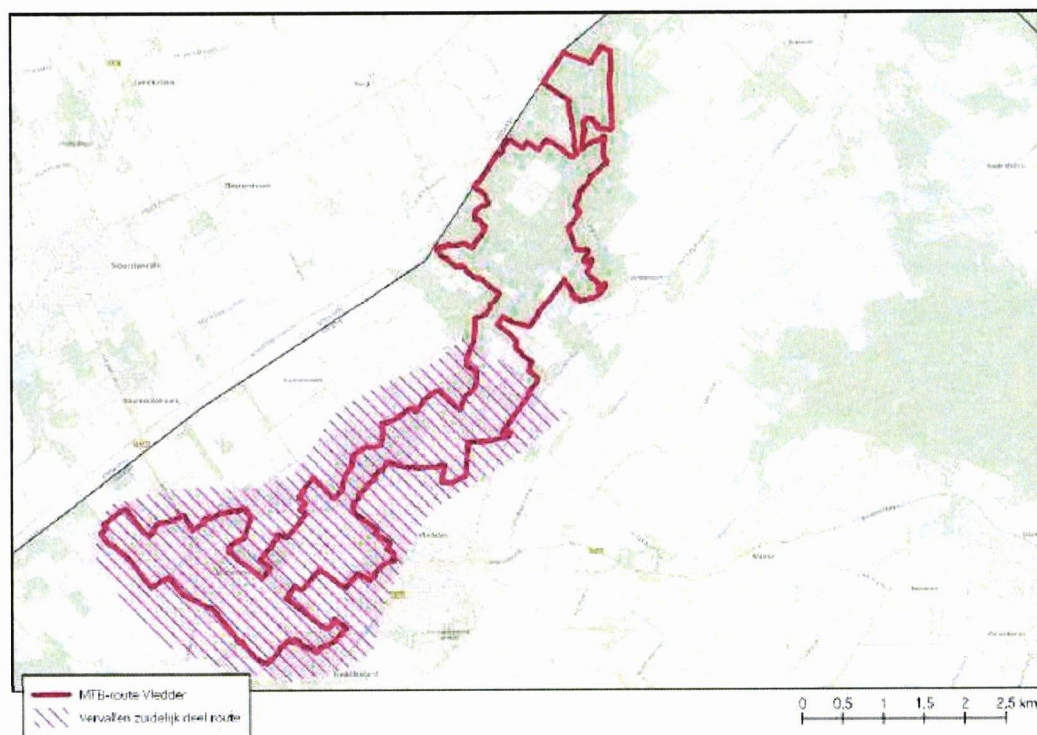
Inleiding	1
Historie	1
Algemene projectbeschrijving	2
Het gebied	4
Wijzigingen	4
Wettelijk kader	5
Belang van de MTB-route	6
Zonering	7
Rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid	9
Visie terreinbeheerders	10
Toestemming eigenaren	11
Ontwerp en aanleg van de route	11
ontwerp	12
aanleg	13
Na aanleg: gebruik, onderhoud en handhaving	13
Bijlage 2 kaart met MTB-route	16
Bijlage 3 Kaart MTB-route en eerder vergunde route	17
Bijlage 4 Toegankelijkheid gebieden Het Drentse Landschap, Staatsbosbeheer en Maatschappij van Weldadigheid	18
Bijlage 5 Toestemming eigenaren	21
Bijlage 6 Werkwijze aanleg	27
Bijlage 7 bouwtekeningen vlonders	28
Tabel 1 overzicht opstapplaatsen	4
Tabel 2 wettelijke kaders	5
Tabel 3 maten en materialen 4 vlonders	6
Figuur 1 afgesloten deel van de MTB-route na gerechtelijke uitspraak 3 februari 2022	1
Figuur 2 MTB-route noordelijk deel (zie ook bijlage 2)	2
Figuur 3 MTB-route zuidelijk deel (zie ook bijlage 2)	3
Figuur 4 Strava heatmap Zeist	8
Figuur 5 Strava heatmap Austerlitz (landgoed Den Treek-Henschoten)	8
Figuur 6 toegankelijkheid in gebieden van Staatsbosbeheer	10
Figuur 7 toegankelijkheid in gebieden van Het Drentse Landschap	10
Figuur 8 toegankelijkheid terreinen Maatschappij van Weldadigheid	11
Figuur 9 foto en locatie vlonder 1	28
Figuur 10 foto en locatie vlonder 2	29
Figuur 11 foto en locatie vlonder 3	30
Figuur 12 foto en locatie vlonder 4	31

Inleiding

FietsZe race&mtb club (**FietsZe**) vraagt vergunning aan voor de aanleg, het gebruik en het onderhoud van een mountainbikeroute (**MTB-route**) in de omgeving van Vledder – Boschoord – Frederiksoord – Wilhelminaoord (**Vledder e.o.**). Het gaat hier om een vergunningaanvraag op grond van de Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht. Separaat van deze aanvraag is inmiddels ook een aanvraag op grond van de Wet natuurbescherming (**Wnb**) ingediend bij de provincie Drenthe op 17 augustus 2023. In deze toelichting vindt u meer achtergrond bij de historie, de belangen en de keuzes voor ontwerp, aanleg, gebruik en onderhoud van de mountainbikeroute.

Historie

FietsZe heeft in september 2020 een omgevingsvergunning aangevraagd voor de aanleg en het gebruik van een MTB-route in de omgeving van Vledder - Wilhelminaoord. Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Westerveld heeft op 1 december 2020 een omgevingsvergunning verleend. Nadat de 6 weken bezwaartermijn was afgelopen, en na afstemming met zowel gemeente Westerveld als de provincie Drenthe, zijn de vele vrijwilligers van FietsZe begonnen met de aanleg van de MTB-route. In de loop van 2021 is circa 80% van de route aangelegd. Na een bezwaarschrift en een verzoek om voorlopige voorziening heeft de voorzieningenrechter op 16 december 2021 FietsZe de opdracht gegeven om het werk stil te leggen en de gemeente Westerveld gesommeerd om de route af te sluiten. Op 3 februari 2022 is het verzoek om voorlopige voorziening toegekend, en heeft de voorzieningenrechter bepaald dat het noordelijke deel van de route (ten noorden van de Storklaan, zie figuur 1) met enkele aanpassingen in gebruik mocht blijven. Het zuidelijke deel moest gesloten blijven tot 6 weken na de beslissing op bezwaar.

Figuur 1 afgesloten deel van de MTB-route na gerechtelijke uitspraak 3 februari 2022

Op 14 april 2022 heeft de gemeente Westerveld een beslissing op bezwaar genomen en de bezwaarmakers niet ontvankelijk verklaard. Tegen deze beslissing zijn bezwaarmakers in beroep gegaan, waarbij de Rechtbank te Groningen op 16 juni 2022 de beslissing op bezwaar heeft

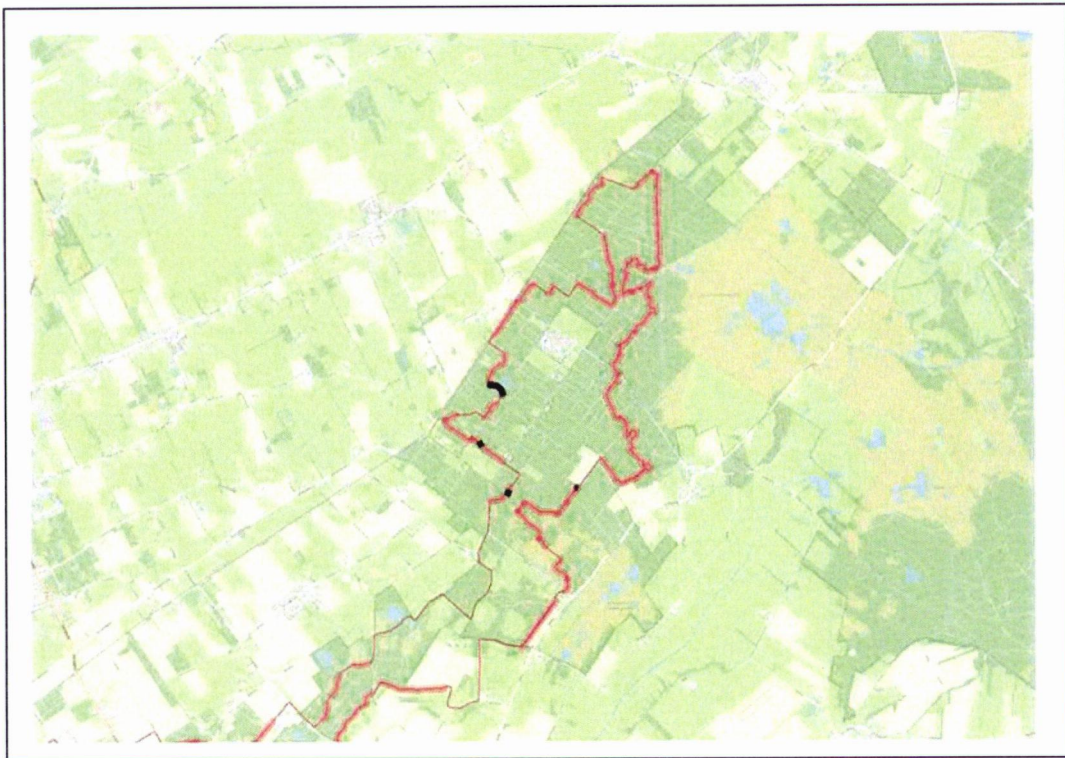
vernietigd en het oorspronkelijke besluit geschorst. Tegen deze uitspraak is de gemeente Westerveld in hoger beroep gegaan bij de Raad van State. Op het moment van aanvraag heeft de Raad van State nog geen uitspraak gedaan. FietsZe heeft ondertussen nieuwe vergunningaanvragen voorbereid met als doel om de gehele route te kunnen aanleggen en in gebruik te nemen.

Algemene projectbeschrijving

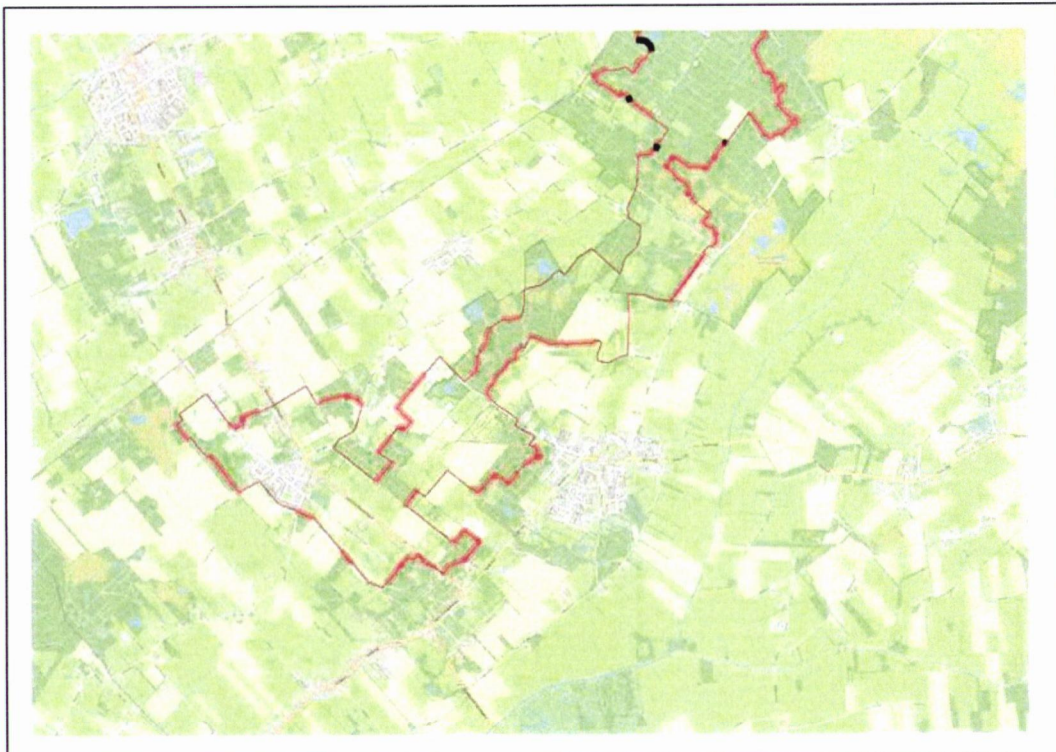
Het project bestaat uit aanleg, gebruik overdag (tussen zonsopgang en zonsondergang) en onderhoud van de route. In deze bijlage wordt in meer detail beschreven hoe de aanleg tot stand komt en op welke wijze de route gebruikt en onderhouden gaat worden.

De MTB-route heeft een lengte van totaal 36,3 km, en loopt deels over reeds bestaande openbare (on-) verharde paden en deels (ca 20,6 km) over nieuw aan te leggen single tracks met een breedte van circa 0,8 meter.

De route is hieronder weergegeven voor het noordelijke deel en het zuidelijke deel. De breder aangegeven delen in rood zijn de single tracks, de dunne lijnen in rood zijn de openbare paden. De zwarte delen zijn de (4) vlonders in de route. Meer gedetailleerde kaarten zijn opgenomen in bijlage 2.

Figuur 2 MTB-route noordelijk deel (zie ook bijlage 2)

Figuur 3 MTB-route zuidelijk deel (zie ook bijlage 2)

Als onderdeel van het project worden diverse mitigerende maatregelen genomen om effecten op beschermde soorten en gebieden te voorkomen. Hierbij moet gedacht worden aan de aanleg buiten kwetsbare gebieden en perioden (broedseizoen), een ecologisch verantwoorde aanleg en het indien nodig afsluiten van een deel van de route bij broedgevallen (zie verder vergunningaanvraag Wnb vergunning).

De MTB-route wordt aangelegd door en ten behoeve van de leden van FietsZe (ledental ca 142; status april 2023), maar niet-leden zijn uiteraard welkom om van de route gebruik te maken. Het aantal verwachte mountainbikers op jaarbasis wordt ingeschat op circa 8.000. Het aantal is ingeschat op basis van de ervaringen tot nu. Dit aantal ligt iets lager dan de Drentsche Aa MTB-routes bij Zuidlaren, met in 2015 bij benadering zo'n 10.000 bezoekers per jaar. Overigens is dit slechts 3% van het totale aantal recreanten. Het aantal mountainbikers op de MTB-route van Appelscha bedraagt zo'n 14.000 bezoekers per jaar¹.

De aanname dat de route Vledder e.o. relatief iets minder bezoekers zal trekken ten opzichte van de populairste routes is dat het geen route is met bijzondere technische uitdagingen. Het merendeel van de Nederlandse mountainbikers zal de route daarom waarschijnlijk een keer gefietst willen hebben, maar zal niet regelmatig veel kilometers gaan omrijden om de route opnieuw te rijden. De route zal naar verwachting daarom vooral gebruikt worden door lokale mountainbikers en de leden van de fietsclub, die nu ook al in het gebied fietsen. De ervaringen tot nu op de deels geopende route bevestigen dit beeld.

Er zijn verschillende opstapplaatsen vanaf waar men de MTB route kan starten, zie Tabel 1 overzicht opstapplaatsen.

¹ Mountainbike visie en uitvoeringsagenda Drenthe, november 2016

Opstapplaats	Afstand tot route Km
Museum Fredriksoord	0.3
Lesturgeonplein Vledder	0.5
Dagcamping Vledderhof	0
Dorpshuis Boyl	2.4
Parkeerplaats Centrum Noordwolde	4
Zorgvlied	1
Dorpshuis Wilhelminaoord	0.4
Brink Doldersum	0.4
Dorpshuis Vledderveen	0,9

Tabel 1 overzicht opstapplaatsen

Het gebied

De MTB-route loopt door de gebieden Drents-Friese Wold, Boschoord, Vledderhof, en in de omgeving van de dorpen Vledder, Wilhelminaoord en Frederiksoord.

Het Drents-Friese Wold bestaat uit een zeer afwisselend geheel met stuifzanden, heidevelden, vennen, loofbossen en beken. Deze variatie resulteert ook in een grote soortenrijkdom. Met een omvang van bijna 7500 ha is het Drents-Friese Wold een robuust stuk natuur in Nederland. Er komen veel recreanten naar het gebied om te genieten van de natuur. Er zijn dan ook veel recreatieve voorzieningen zoals wandel- en fietspaden, overnachtingsmogelijkheden en eet- en drinkgelegenheden. Het gebied waar de MTB-route door loopt is in beheer bij Staatsbosbeheer.

Het gebied Boschoord ligt op de grens van Drenthe en Fryslân en omvat veel bos met enkele vennen en kleine heideveldjes. Het gebied is in beheer bij de Maatschappij van Weldadigheid.

Het landgoed Vledderhof wordt gedomineerd door gevarieerde bossen, afgewisseld met vennen en kleine graslandjes en is in beheer bij Het Drents Landschap.

De dorpen Wilhelminaoord en Frederiksoord zijn onderdeel van de Koloniën van Weldadigheid dat bestaat uit een cultuurhistorisch interessant gebied met specifieke bebouwing en landschappen. Vledder is een esdorp met een lange geschiedenis. Het Vledderveld achter de es is een boswachterij in beheer bij Staatsbosbeheer.

Wijzigingen

Wijzigingen ten opzichte van eerder vergunde route

Tijdens de initiële aanleg in 2021 is in afstemming met de terreinbeheerders op enkele locaties afgeweken van de vergunde route. Verder zijn er ook in deze nieuwe aanvraag enkele wijzigingen opgenomen ten opzichte van de eerder vergunde route. Achterliggende redenen voor deze afwijkingen zijn en waren gelegen in 'het voorkomen van conflicten met andere gebruikers' (zoals wandel- en ruiterroutes, jachtrechten) of 'natuurbelangen' (bijvoorbeeld in het geval de route anders te dicht langs een dassenburcht zou komen).

In bijlage 3 zijn kaarten opgenomen met daarop de nu aangevraagde route en de eerder vergunde route.

Wettelijk kader

Voor het aanleggen, gebruiken en onderhouden van de MTB-route zijn verschillende wettelijke kaders van toepassing. Op basis hiervan worden de vergunningen aangevraagd zoals aangegeven in Tabel 2. De Wnb aanvraag voor handelingen met gevolgen voor soorten is separaat van deze aanvraag ingediend bij GS van de provincie Drenthe.

Wettelijk kader	Specifieke bepalingen	Omschrijving vergunningplicht
Wabo	artikel 2.1 lid 1 onder c Wabo	Handelingen in strijd met regels ruimtelijke ordening
Wabo	artikel 2.1 lid 1 onder b Wabo	Werk of werkzaamheden uitvoeren
Wabo	Art. 2.1 lid 1 onder a Wabo	Bouwen van 4 vlonders
Wnb / Wabo	Art. 3.1, 3.5 en 3.10 lid 1 Wnb; Artikel 2.1 lid 1 onder i Wabo; Artikel 2.2aa Bor	Handelingen met gevolgen voor beschermde soorten
APV Westerveld	Art. 2.11 APV	Aanleg van een weg (pad)

Tabel 2 wettelijke kaders

De route wordt aangelegd in een gebied waar het Bestemmingsplan Buitengebied 2012 in combinatie met het Reparatieplan Buitengebied Westerveld 2016 en het Bestemmingsplan beschermd dorpsgezicht 'Frederiksoord-Wilhelminaoord' van toepassing zijn.

In het bestemmingsplan beschermd dorpsgezicht 'Frederiksoord-Wilhelminaoord' zijn diverse enkelbestemmingen van toepassing: 'Agrarisch', 'Verkeer-onverhard', 'Verkeer' en 'Bos'. Daarnaast zijn binnen het bestemmingsplan 'Beschermd Dorpsgezicht Frederiksoord – Wilhelminaoord' de volgende dubbelbestemmingen van toepassing: 'Waarde – Cultuurhistorie', 'Waarde – Archeologie 2' en 'Waarde – Archeologie 3'. Volgens de eerder verleende vergunning is het plan strijdig met de gebruiksregels van de enkelbestemmingen 'Agrarisch' en 'Bos'.

In het bestemmingsplan Buitengebied 2012 in combinatie met het Reparatieplan Buitengebied Westerveld 2016 zijn de enkelbestemmingen Bos-1, Natuur, Verkeer en Agrarisch-2 van toepassing. Het gebruik van de MTB-route is te beschouwen als een ondergeschikte vorm van extensief dagrecreatief medegebruik en past binnen deze bestemmingen.

De aanleg van single tracks - een voorziening voor het extensief dagrecreatief medegebruik - is binnen specifieke bestemmingen 'aanleg' vergunning plichtig.

Voor de bouw van 4 vlonders in de route wordt een omgevingsvergunning voor het bouwen aangevraagd. De maten en materialen worden in Tabel 3 aangegeven.

Werkzaamheden en onderdelen	Maten	Materiaal
Vlonder 1	3,20m x 0,92m	2 balken inlands eiken 3200mm x 140mm x 75mm 17 planken inlands eiken 920mm x 150mm x 35mm
Vlonder 2	3,20 x 0,92m	2 balken inlands eiken 3200mm x 140mm x 75mm 17 planken inlands eiken 920mm x 150mm x 35mm

Vlonder 3	5,08 x 0,92m	2 eiken stammen 5080mm rond 250mm 27 planken inlands eiken 920mm x 150mm x 35mm
Vlonder 4	150m x 0,92m	104 Balken inlands eiken 3200mm x 150mm x 80mm 833 Planken inlands eiken 920mm x 150mm x 35mm 106 Betonnen opsluitband 1000mm x 200mm x 100mm

Tabel 3 maten en materialen 4 vlonders

Voor een nadere uitwerking wordt verwezen naar het aanvraagformulier en bijlage 7.

Kappen

Volgens de APV Westerveld is een omgevingsvergunning nodig voor het kappen van bomen met een diameter > 30 cm op 1.30 meter. Bij de aanleg van de route wordt zoveel mogelijk voorkomen dat er bomen moeten worden gekapt. Alleen in een enkel geval zijn in overleg met de terreinbeheerder vanuit veiligheidsoverwegingen enkele bomen verwijderd. Deze bomen voldeden echter niet aan de maatvoering uit de APV. Er wordt derhalve geen vergunning aangevraagd.

Belang van de MTB-route

Door de realisatie van de MTB-route worden mensen gestimuleerd om op de mountainbike te stappen, actief bezig te zijn en te genieten van de natuur. Daarmee is het belang van de volksgezondheid gediend. Mountainbiken heeft namelijk nog meer dan gewoon fietsen zeer vele voordelen op het gebied van de volksgezondheid :

- Het mountainbiken kan tot op hoge leeftijd gedaan worden, omdat het een lage impact op de gewrichten geeft.
- Met het trainen van coördinatie en evenwicht worden vaardigheden ontwikkeld die belangrijk zijn in het dagelijkse leven.
- Mountainbiken bestaat veelal uit een combinatie van duurtraining en kortere sprints, en dit zorgt voor een snelle verbetering van de algehele fysieke gezondheid.
- Mountainbiken is daarbij zeer effectief in het verbranden van calorieën. Ten opzichte van een gewone fietstocht wordt al snel het dubbele aantal calorieën verbrandt, met als gevolg minder kans op obesitas, hart- en vaatziekten en diabetes.
- Met mountainbiken worden niet alleen de beenspieren getraind, maar worden spiergroepen in vrijwel het hele lichaam gebruikt.
- Daarnaast heeft mountainbiken bewezen gunstige effecten op de bloeddruk, longen en hart.
- En mede vanwege het sporten in de natuur heeft mountainbiken een groot positief effect op het 'welzijn' en het functioneren van het brein, door allerlei stofjes die in de hersenen vrij komen. Stress wordt verlaagd en de mentale kracht wordt verstevigd.

Maar naast het voordeel voor de volksgezondheid heeft de nieuwe MTB-route ook voor het milieu wezenlijk gunstige effecten. Immers door de mountainbikers te geleiden (het zoneren), veelal naar de randen van het natuurgebied en nabij reeds bestaande (fiets-) paden en routes, ontstaat er meer rust in het centrale deel van het gebied, waardoor er voor soorten wezenlijk gunstige effecten optreden.

Daarnaast heeft het mountainbiken ook een niet te verwaarlozen belang voor de sociale binding die dit oplevert in de regio. FietsZe heeft als fietsclub inmiddels al vele voorbeelden laten zien van succesvolle acties, zoals het beschikbaar stellen van leenfietsen om jongeren te stimuleren om te

gaan fietsen, organiseren van jeugdclinics en jeugdtrainingen, een familiedorpen tocht en een succesvolle crowdfunding actie ter ondersteuning van de aanleg van de MTB-route. En FietsZe is mede opsteller van het nationaal sport akkoord (zie <https://www.sportakkoord.nl/>).

Zonering

Natuurgebieden zijn populaire recreatiezones voor omwonenden en toeristen. Ook het natuurgebied Drents-Friese Wold kent een aanzienlijke recreatieve druk. Deze recreatie is tot op zekere hoogte wenselijk. Recreatie in de natuur draagt bij aan de mentale en fysieke gezondheid van de mens. En de recreatiemogelijkheden in de natuur dragen bij aan het draagvlak voor natuurbescherming.

Een nadeel van de recreatiedruk is dat recreanten niet altijd rekening houden met de verstoringsgevoeligheid van bepaalde delen van het gebied. Dit heeft vaak te maken met een gebrek aan kennis bij de recreanten en/of aan gebrek aan andere recreatieve mogelijkheden. De terreinbeheerders willen aan de recreatieve vraag tegemoet komen, door de recreatie beter te structureren en te zoneren.

In de situatie voordat de MTB-route werd aangelegd werd er door mountainbikers in het gehele gebied gemountainbiked op bestaande paden. Door het realiseren van een uitdagende MTB-route worden mountainbikers aangetrokken naar deze route, en wordt er minder gebruik gemaakt van het 'overige' gebied.

Het aanleggen van een specifieke, uitdagende MTB-route heeft daarmee meerdere voordelen:

- Conflicten tussen verschillende vormen van recreatie worden vermeden;
- Verstoringsgevoelige natuur wordt meer vermeden;
- Gebruikers van de route blijven actief en gezond.

Er zijn talloze manieren om recreatie te reguleren. Zoneren in tijd en ruimte wordt gezien als een zeer effectieve maatregel. Er wordt in vrijwel alle natuurgebieden gezoneerd in de tijd door de toegang te beperken tussen zonsondergang en zonsopkomst. Ook wordt in vrijwel alle natuurgebieden gezoneerd in de ruimte door het gebied alleen open te stellen op wegen en paden.

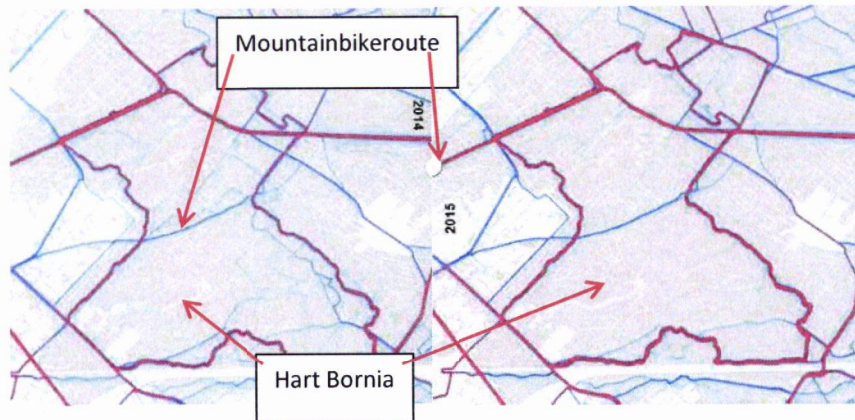
Met een mountainbikeroute wordt gezoneerd in tijd en ruimte. Mountainbikers worden hierbij geconcentreerd op een route, waardoor in het omringende gebied de druk van mountainbikers (grotendeels) wegvalt. Een mountainbikeroute kan opgevat worden als een instrument met het oog op factoren als gezondheid en economie. Voor vrijwel alle terreineigenaren is het belangrijkste doel van een mountainbikeroute echter de regulerende werking (mensen sturen) om de negatieve ecologische en sociale effecten te verminderen. Dit geldt ook in belangrijke mate voor de eigenaren die meewerken aan de mountainbikeroute Vledder.

In het gebied ligt ca 92 km aan bestaande (openbare) paden. Deze waren voor aanleg van de MTB-route vrij toegankelijk voor fietsers. De MTB-route van totaal ca 36 km, gaat voor ca 16 km over bestaand (openbaar) pad en voor ca 20 km over (nieuw) single track. Dit betekent dat op ca 76 km (openbare) paden (= 92 – 16) aanmerkelijk minder gefietst zal worden. De MTB-ers worden geconcentreerd op de 36 km MTB-route.

Terreinbeheerders zien in de praktijk een duidelijk regulerend effect vanwege de aanleg van een mountainbikeroute en ook Strava data wijzen hier op². Een voorbeeld is de mountainbikeroute Zeist.

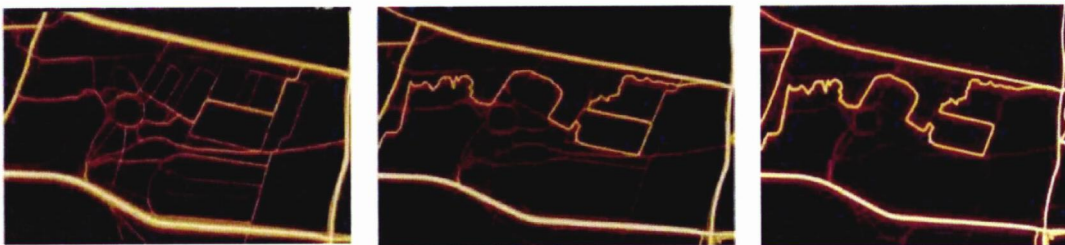
² Uit de laatste metingen op de Utrechtse Heuvelrug, waarbij Strava data zijn vergeleken met de data van telmachines, blijkt dat ongeveer 40% van de mountainbikers met Strava rijdt.

Het Utrechts Landschap had als doel om het hart van landgoed Bornia, met het oog op de daar te ontwikkelen heide en stuifzand, recreatieluw te maken. Voor de doelgroep mountainbikers is een route aangelegd om het hart van Bornia heen. Wat toezichthouders in het veld zagen en zien is ook mooi visueel zichtbaar op de heatmap van Strava (figuur 4). In deze figuur is goed te zien dat de route het merendeel van de mountainbikers concentreert op de mountainbikeroute en de druk op het omringende gebied sterk afneemt. Links de situatie in 2014 en rechts 2015. De route in Zeist is in 2014 gebouwd, dus de kaart uit dit jaar laat al een overgangssituatie zien, waarbij er al deels het route-effect was (en er minder daarbuiten werd gefietst).

Figuur 4 Strava heatmap Zeist

In figuur 5 is ditzelfde effect zichtbaar bij de mountainbikeroute op landgoed Den Treek-Henschoten. Links geeft de situatie weer voor de aanleg van de MTB route, midden een half jaar na de aanleg in 2020 en rechts een jaar na de aanleg. De route wordt steeds meer gebruikt en gebruik van de andere paden dooft langzaam uit. Er wordt niet of nauwelijks gesurveilleerd. Track Landscapes heeft een aanvullende Strava data-analyse uitgevoerd voor dit landgoed. Zij concluderen: "Het gebruik van wandelpaden -door mountainbikers- is sinds de aanleg van de mountainbikeroute Den Treek sterk afgenomen. Nog maar enkele paden halen >100 Strava passages in 2021. Dat zijn dus twee Strava fietsers per week; een verwaarloosbare hoeveelheid. Dit ook ondanks de toename van gravelbikers, voor wie deze wandelpaden nog interessant zouden kunnen zijn. Kortom; de aanleg van de mountainbikeroute Den Treek heeft het niet-toegestane gebruik van wandelpaden door mountainbikers vrijwel geheel aan banden gelegd. En dat was precies de mede-intentie van de ontwikkeling van de mountainbikeroute in dit gebied.

Figuur 5 Strava heatmap Austerlitz (landgoed Den Treek-Henschoten)

Rijks-, provinciaal en gemeentelijk beleid

Sport draagt volgens de Europese Unie (EU) in sterke mate bij aan de strategische doelstellingen van solidariteit en welvaart van de EU, stimuleert belangrijke waarden en kan bijdragen aan het bestrijden van obesitas, hetgeen een speerpunt is in het volksgezondheidsbeleid van zowel Rijk, provincie Drenthe als de gemeente Westerveld.

Rijk: Nationaal sportakkoord en Landelijke nota gezondheidsbeleid

Het Nationaal sportakkoord uit 2018 vormt een belangrijke bron voor landelijk en lokaal sportbeleid.

Belangrijke onderwerpen in dit akkoord zijn o.a. :

- Inclusief sporten&bewegen (geen belemmeringen vanwege leeftijd, mentale of fysieke gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie) en
- Duurzame sportinfrastructuur (ambitie om Nederland te voorzien van een functionele, goede en duurzame sportinfrastructuur).

In de landelijke nota gezondheidsbeleid beschrijft het ministerie van VWS de landelijke prioriteiten op het gebied van publieke gezondheid. In de periode 2020-2024 ligt de prioriteit o.a. bij de inrichting van de sociale en fysieke inrichting. In de nota wordt beschreven dat de omgeving van mensen een directe invloed heeft op hun sport- en beweeggedrag. Hoe meer deze uitnodigt tot bewegen, hoe meer mensen ook gaan bewegen.

Provincie Drenthe: Mountainbike visie en uitvoeringsagenda

De provincie Drenthe heeft in november 2016 de Mountainbike visie en uitvoeringsagenda vastgesteld. Fietsen is voor Drenthe een belangrijke aanjager van de vrijetijdseconomie, een gezonde leefstijl en verduurzaming van de samenleving. Niet alleen recreatief fietsen staat in de belangstelling van de provincie. De mountainbike gemeenschap heeft samen met Recreatieschap Drenthe en de provincie Drenthe het initiatief genomen om ook het mountainbiken in de provincie een kwaliteitsimpuls te geven. De mountainbike visie en uitvoeringsagenda moest passen bij de Drentse identiteit en ruimtelijke kernkwaliteiten en tegelijkertijd aansluiten bij de beleving van de doelgroep zelf. Dat wat Drenthe bijzonder maakt wil de provincie zo houden. Rust, ruimte, natuur en een divers landschap. Maar zeker ook het zogenaamde 'naoberschap', in de vorm van de vele vrijwilligers die voor aansprekende evenementen en attractieve MTB-routes zorgen. Aspecten die verrassend vaak aansluiten bij het profiel en motivatie van de mountainbike(sten) en daarmee een duidelijke plek hebben gekregen in de visie.

Een belangrijke bouwsteen voor de provinciale visie is dat een MTB-route natuurgericht en veilig moet zijn. Genieten van de natuur en lekker buiten kunnen sporten. Dat zijn de belangrijkste redenen waarom mensen mountainbiken. Om dit te kunnen blijven doen is het belangrijk dat de natuur beschermd wordt en verantwoord beheerd wordt. Daarom spreekt de provincie Drenthe ook wel over natuurgerichte recreatie. Ook is het waarborgen van veiligheid, zowel in fysiek als sociaal aspect en zowel voor de mountainbiker als overig bezoekers, erg belangrijk. Verschillende vormen van recreatief gebruik hoeven elkaar niet in de weg te zitten maar dit vereist wel enige inspanning op het gebied van educatie en gebiedsinrichting.

Gemeente Westerveld: sport- en preventieakkoord

Het bevorderen van sportdeelname en sport voor een ieder toegankelijk te laten zijn, vormt verder een van de hoofddoelstellingen van het gemeentelijk sportbeleid. De gemeenteraad hecht eraan kwalitatief goede sportvoorzieningen binnen de gemeente te realiseren en behouden. Dit is vastgelegd in het op 19 september 2020 ondertekende sport- en preventieakkoord 'Een gezond en sportief Westerveld'. In dit akkoord wordt ingezet op de volgende ambities:

- Sport, bewegen en preventie voor een gezond Westerveld;
- Duurzame infrastructuur voor sport en bewegen;
- Vitale sport- en beweegaanbieders;
- Westerveld op de kaart zetten.

Bij de gemeentelijke ambitie om een duurzame infrastructuur te creëren is specifiek het volgende resultaat benoemd:

- Optimaal onderhoud van MTB routes, fiets-, wandel- en ruiterpaden en speelplekken in de diverse wijken en dorpen en waar nodig nieuwe routes en/of speelplekken initiëren.

De nieuwe MTB-route in Vledder e.o. is één van de concrete uitwerkingen van dit sport- en preventieakkoord. Het is bijvoorbeeld de bedoeling om met de route ook ruimte te bieden aan mindervaliden met handbikers en gezinnen.

Visie terreinbeheerders

In 2019 heeft **Staatsbosbeheer** de recreatievisie 'Samen gaan we het beleven' opgesteld waarin zij aangeeft hoe zij in de komende jaren met de diverse vormen van recreatie in hun gebieden willen omgaan. Een belangrijk onderdeel van de visie is zonering van de recreatie, waarbij zowel goede 'ingangspoorten' en stiltegebieden ruimte krijgen in en rondom het Drents-Friese Wold. Dit sluit goed aan bij de Natura 2000-doelen en die van het Nationale Park. Die doelen voorzien onder meer in het creëren van een beter leefgebied voor (bos-) vogels door zo veel mogelijk recreatie te concentreren in de randzones van het gebied. Het centrale deel van het gebied zal dan rustiger worden. Het is niet de bedoeling om gebieden (tijdelijk) af te sluiten, tenzij daar een heel specifieke aanleiding voor is zoals een zeldzaam broedgeval.

In het beheergebied van Staatsbosbeheer is het niet meer toegestaan om in de natuurgebieden te fietsen, met uitzondering van de paden waar de MTB-route langs gaat.

Het Drentse Landschap

Het Drentse landschap heeft in het meerjaren beleidsplan 2021-2025 'Voor altijd, voor iedereen' aangegeven dat iedereen van de natuur moet kunnen blijven genieten, maar dat men wil kijken hoe de recreatieve druk in de vorm van wandelen, fietsen en kanovaren in goede banen te leiden. Waar nodig past Het Drentse landschap toegang en bebording van terreinen aan.

In het beheergebied van Het Drentse landschap is het niet meer toegestaan om in de natuurgebieden te fietsen, met uitzondering van de paden waar de MTB-route langs gaat.

Figuur 6 toegankelijkheid in gebieden van Staatsbosbeheer

Figuur 7 toegankelijkheid in gebieden van Het Drentse Landschap

Maatschappij van Weldadigheid

In de beheervisie bos 2020-2038 geeft de Maatschappij van Weldadigheid aan dat zij wil bijdragen aan een plezierig woon en leefklimaat en de recreatief-toeristische aantrekkelijkheid van de regio (werkgelegenheid, wandel, fiets, MTB, ruiter- en menroutes). De wegen en paden op de terreinen van de Maatschappij van Weldadigheid blijven toegankelijk voor recreatie en de Maatschappij van Weldadigheid zal (beperkt) openstaan voor evenementen. Bij de aanleg van de bossen op het landgoed is een zeer intensief padenpatroon aangebracht. Dit heeft tot gevolg dat de bosvakken klein zijn en er dus weinig rustige plekken zijn. Met het oog op de biodiversiteit wordt gekeken waar paden gesaneerd kunnen worden, bijvoorbeeld rondom vennen en in het gebied waar bos is gekapt voor heideontwikkeling. De veiligheid van bezoekers is een belangrijk aandachtsgebied voor de MvW, onder andere met betrekking tot boomveiligheid.

Figuur 8 toegankelijkheid terreinen Maatschappij van Weldadigheid

In het beheergebied van Maatschappij van Weldadigheid mag met de komst van de MTB-route niet meer op de openbare paden gefietst worden.

Toestemming eigenaren

De route loopt deels over openbare paden en deels over particulier eigendom. In bijlage 5 zijn de toestemmingen van de terreinbeheerders en particuliere eigenaren toegevoegd.

- Staatsbosbeheer
- Het Drentse landschap
- Maatschappij van Weldadigheid
- Familie Duiven
- Familie Eleveld
- Familie Mestemaker

Ontwerp en aanleg van de route

De MTB-route wordt ontworpen en aangelegd als een duurzame mountainbikeroute volgens het New Skool principe (zie <https://trackstrails.nl/>). Een duurzame mountainbikeroute veroorzaakt geen schade aan bodem en flora, minimaliseert de overlast voor dieren en andere bosbezoekers en is interessant, veilig én uitdagend voor mountainbikers. Verder spelen lokale mountainbikers een belangrijke rol bij aanleg en beheer en draagt de route bij aan de lokale economie. Een route heeft voldoende kwaliteit als optimaal van het terrein gebruik is gemaakt, bijvoorbeeld voor wat betreft hoogteverschillen en de bouw van "flowy singletracks". Singletracks zijn speciaal voor mountainbikers gebouwde paden van circa 80cm breed die in één richting gereden worden. Flowy betekent dat ze bochtig worden aangelegd, waardoor de singletracks aantrekkelijk en uitdagend worden om op te rijden.

De aanleg van singletracks heeft belangrijke voordelen voor zowel terreinbeheerders als mountainbikers:

- Singletracks zijn zeer aantrekkelijk om op te biken. Dit is niet alleen een voordeel voor mountainbikers, maar het zorgt er ook voor dat de neiging om er van af te wijken niet

bijzonder groot is. Hiermee neemt het regulerende karakter van een route toe. Zeker als ze gebouwd worden in gebieden die zich daar voor lenen is dit een groot voordeel voor terreinbeheerders.

- Door de aanleg van singletracks wordt het primaire probleem rondom mountainbiken opgelost, namelijk de conflicten met andere gebruikersgroepen, zoals wandelaars en ruiters. Mountainbikepaden worden immers gescheiden van andere paden.
- Door een uitgekiend ontwerp kunnen mountainbikers gefaciliteerd worden in gebieden waar niet of nauwelijks kwetsbare ecologische, cultuurhistorische of aardkundige waarden liggen.
- Een ander voordeel is dat ze veel gemakkelijker (voor vrijwilligers) te onderhouden zijn dan bestaande paden in verband met de geringe breedte.
- De snelheid op deze singletracks ligt vaak lager dan bij bestaande paden. Dit heeft als bijkomend voordeel dat de actieradius van mountainbikers afneemt.

Het gaat er dus om het terrein optimaal te gebruiken en niet om het maximale uit het terrein te halen. Er moet immers met allerlei factoren rekening worden gehouden. Ten eerste flora & fauna, maar ook cultuurhistorie, aardkundige en spirituele waarden en de beleving en belangen van andere recreatiegroepen. Singletracks worden daar gebouwd waar ze geen schade toebrengen aan deze waarden en waar ze meerwaarde leveren voor de aantrekkelijkheid van een MTB-route.

Ontwerp

Het ontwerp proces start met het in kaart brengen van zogenaamde no-go areas. Dat zijn gebieden die om ecologische redenen ontzien moeten worden en waar dus geen ruimte wordt geboden voor een MTB-route. Dit kunnen bijvoorbeeld gevoelige habitats zijn, maar ook kerngebieden van kwetsbare soorten. In het geval van de MTB-route Vledder e.o. zijn bijvoorbeeld grote delen van het open heide terrein op het Doldersummerveld als no-go areas betiteld. Op basis hiervan is vervolgens een eerste conceptroute ontworpen. In het ontwerp is van bestaande paden gebruik gemaakt als de bouw van een nieuwe singletrack negatieve gevolgen zou kunnen hebben voor flora en/of fauna. De singletracks zijn hierbij aangegeven op basis van zoekgebieden en in afstemming met de terreinbeheerders is bepaald waar rekening moet worden gehouden met andere belangen (zoals begrazing, wandelroutes, fietspaden, ruiters- en menroutes).

Deze concept-route is vervolgens meer in detail beoordeeld op ecologische aspecten, zoals bijvoorbeeld bekende horstbomen, dassenburchten en dergelijke. Op basis hiervan is het concept-ontwerp aangepast. Vervolgens is een natuurtoets uitgevoerd. Hiervoor zijn meerdere veldverkenningen uitgevoerd en is de NDFF geraadpleegd.

De definitieve route is derhalve vastgesteld na een zorgvuldig en langdurig proces bestaande uit meerdere terreinbezoeken, specifiek ecologisch veldonderzoek en uitvoerige ecologische afwegingen van en met ecologen van Staatsbosbeheer, Het Drentse landschap en Maatschappij van Weldadigheid, de routebouwer Tracks & Trails (Patrick Janssen) en na goedkeuring van de grondeigenaren.

Bij het ontwerpen van de route is specifiek gelet op de zoneringsopgave in het gebied en de insteek is om de route met zo min mogelijke impact op de aanwezige natuur aan te leggen en te gebruiken.

- Er is bijvoorbeeld vermeden dat er bomen gekapt moesten worden voor de aanleg. Wel zijn in overleg met de terreinbeheerder op enkele plekken dode bomen verwijderd die een veiligheidsrisico zouden vormen. In die gevallen zijn de dode bomen in het gebied achtergelaten, zodat deze nog steeds een voedselbron vormen voor de soorten in het gebied.
- Er is in de ecologische inventarisatie gecontroleerd op aanwezige nesten of nestmogelijkheden en bv dassenburchten (reden waarom op één plek de route verlegd is ten opzichte van het oorspronkelijke ontwerp).

- De nieuwe route wordt op veel plaatsen zo dicht mogelijk langs bestaande (wandel-, fiets- en ruiter-) paden aangelegd, om zo verstoring in kerngebieden te vermijden.
- Er is gebruik gemaakt van bestaande paden waar mogelijk, maar tegelijk is er gekozen voor voldoende singletracks om de route voldoende uitdagend te maken. Mountainbikers worden dan aangetrokken door deze route zodat ze minder snel de meer kwetsbare stukken in het gebied op zoeken.
- De route ligt zoveel mogelijk aan de randen van het Nationaal Park en voor een groot deel buiten N2000 gebied.

Aanleg

Nadat de vergunningen zijn verleend start normaal gesproken de uitvoeringsfase. Omdat de MTB-route Vledder e.o. al grotendeels in 2021 is aangelegd op basis van de omgevingsvergunning uit 2020 bestaat de uitvoeringsfase feitelijk nog uit het aanleggen van enkele resterende single tracks [7,2 km] en het plaatsen van de bewegwijzering in het nog gesloten deel. In bijlage 6 is een beschrijving gegeven van de werkwijze.

Na aanleg: gebruik, onderhoud en handhaving

Het project voor de MTB-route stopt niet bij de aanleg. Het sluitstuk is het opzetten van een systeem voor gebruik, onderhoud en handhaving. FietsZe - met zijn vele vrijwilligers - staat aan de lat voor het onderhoud, maar doet dit in afstemming met de terreinbeheerders. Een belangrijk onderdeel bij het onderhoud is bijvoorbeeld dat de breedte van de paden niet afwijkt van de vergunde breedte, [nl 80cm] . Met name in bochten en op modderige plekken hebben MTB-routes de neiging om na verloop van tijd breder te worden. Dit uitdijen kan echter ten koste gaan van de habitats en soorten en moet daarom voorkomen worden.

De route mag enkel gebruikt worden in de daglichtperiode. In het donker fietsen is de laatste jaren meer in de belangstelling gekomen, maar vanwege de grotere kans op verstoring van soorten is dit op de route niet toegestaan.

FietsZe gaat informatie borden plaatsen bij de parkeerplaatsen waarop deze regels worden beschreven, zodat iedereen daar kennis van kan nemen. Daarnaast zal FietsZe in het huishoudelijk reglement opnemen (hoofdstuk Gebruikmaking MTB route) dat gebruik maken van de MTB-route buiten de daglichtperiode niet is toegestaan. FietsZe zal hierover regelmatig communiceren (via social media, mail en Cyql app).

Ook communiceert FietsZe geregeld over de Buitencode van de NTFU, zoals bij ieder evenement of bijeenkomst. De Buitencode bestaat uit vijf simpele regels en geldt voor mountainbikers, ruiters, wandelaars, hardlopers en trailrunners:

1. Respecteer de natuur.

Maak geen lawaai en neem je afval mee.

2. Houd je aan de toegangsregels.

Check de toegangsborden en blijf op de voor jou bestemde paden.

3. Geef elkaar de ruimte.

Maak plaats voor een ander en minder vaart bij drukte.

4. Wees vriendelijk.

Groet elkaar vriendelijk en heb begrip voor de natuurbeleving van de ander.

5. Spreek elkaar aan.

Spreek een ander vriendelijk en respectvol aan op zijn of haar gedrag.

Onderhoud van de route is een taak die steeds meer vrijwilligers van mountainbikeclubs en -verenigingen op zich nemen. De 'trailcrews' zijn onmisbaar om kwalitatief goede, uitdagende en duurzame routes te garanderen. Daarom is het belangrijk goede afspraken over het onderhoud met de terreinbeheerder te maken. De NTFU heeft een modelcontract opgesteld die FietsZe gebruikt om de afspraken met de terreinbeheerder vast te leggen.

Om te zorgen dat de route voldoet aan de eisen van het modelcontract en de aansprakelijkheidsverzekering heeft de NTFU samen met IMBA Europe de onderhoudsrichtlijn opgesteld. Regelmatige inspecties van de route bepalen waar, welk onderhoud aan de route nodig is. De werkzaamheden worden bijgehouden in een logboek. Het logboek is het bewijs van de staat van het onderhoud van een route. Voor het bepalen van de frequentie van onderhoud werkt FietsZe met een software pakket aangeboden door de NTFU. Hierin kan per segment van de route de inspectie en onderhoud frequentie worden aangegeven. Zo zal 1 keer per maand de volledige route worden geïnspecteerd.

De terreinbeheerders hebben inmiddels met de komst van de MTB-route een verbod ingesteld voor het fietsen op de paden anders dan fietspaden en de MTB-route (zie bijlage 4). De (boa's van de) terreinbeheerders hebben een rol bij de handhaving van dit verbod.

FietsZe gaat informatie borden plaatsen bij de parkeerplaatsen waarop deze regels worden beschreven, zodat iedereen daar kennis van kan nemen. Daarnaast zal FietsZe in het huishoudelijk reglement opnemen (hoofdstuk Gebruikmaking MTB route) dat fietsen buiten de MTB-route niet is toegestaan. FietsZe zal hierover regelmatig communiceren (via social media, mail en Cyql app).

Samengevat, ten aanzien van gebruik, onderhoud en handhaving :

1. Zijn andere paden dan de fietspaden en de MTB-route niet meer toegankelijk voor MTB'ers. De terreinbeheerders Het Drentse Landschap, Maatschappij van Weldadigheid en Staatsbosbeheer zullen hiertoe de bebording in het gebied aanpassen, of hebben dat inmiddels gedaan.
2. Houden BOA's van terreinbeheerders toezicht op de naleving van deze (openstellings-) regels
3. Draagt FietsZe zorg voor het plaatsen van informatieborden bij de parkeerplaatsen waarop de (openstellings-) regels worden beschreven en neemt deze regels op in het huishoudelijk reglement van de vereniging en communiceert daar regelmatig over (via social media, mail en Cyql app)
4. Daarnaast draagt FietsZe voor het onderhoud en de goede staat van de route conform de aanvraag.

Steun van partners

De realisatie van de MTB-route gebeurt in nauw overleg met alle partners en terreinbeheerders van het gebied. Specifiek zijn daarbij te noemen:

- Staatsbosbeheer
- Het Drentse landschap
- Maatschappij van Weldadigheid
- Gemeente Westerveld
- Provincie Drenthe
- Fam Duiven
- Fam Eleveld
- Fam Mestemaker
- De vele vrijwilligers van de race&mountainbike club FietsZe
- De vele sponsors en lokale bedrijven
- De honderden donateurs van een crowdfunding actie voor het realiseren van de MTB-route

Bijlagen:

1. Dit document
2. Kaart met MTB-route
3. Kaart met MTB-route en eerder vergunde route
4. Toegankelijkheid gebieden Het Drentse Landschap, Staatsbosbeheer en Maatschappij van Weldadigheid
5. Toestemming eigenaren
6. Werkwijze
7. Bouwtekeningen vlonder (en bruggetjes)